

Урок

Тема: „Рисковете да станеш жертва на кибертормоз“

Изготвил: М. Йорданова СУ „Христо Ботев“

Основен въпрос

Кои фактори влияят на възможността да станеш жертва на кибертормоз и как да се избегнат рисковете за това?

Обзор на урока

Развиването на технологиите предполага цялостно разглеждане на виртуалното поведение и повишаване онлайн безопасността на учениците. Урокът запознава учениците с характеристиките на кибертормоза и повишава информираността им за рисковото поведение и реалните последици от него в реалния свят. Чрез казус и ролева самоидентификация, близък до техния реален ученически живот, учениците могат по-лесно да осмислят рисковете, които крие безотговорното поведение, и сами да предложат как да се държат безопасно и отговорно в онлайн света.

Необходимо време

Един учебен час – 9 клас - Час на класа

Цели на урока:

- Да се осмисли същността на понятието кибертормоз и факторите, които го пораждаат.
- Да се идентифицират правилно жертвите на кибертормоз и последициите, които следват от него.
- Учениците да осмислят отговорностите на всеки заинтересован, включително и своята, и да предложат сами примери за отговорно и безопасно поведение в онлайн пространството.

Начало на урока

Мозъчна атака: „Кибертормоз е...“

Примери /могат да бъдат раздадени на листовки за сравнение и тогава да се направи определение на понятието/:

- Изпращане на заплахи, провокативни, расови или етнически обиди;
- Агресивно поведение спрямо даден човек на база неговата сексуална ориентация;
- Опит да бъде заразен компютъра на жертвата с вирус;
- Заливане на имейла на жертвата със злонамерени съобщения;
- Публикуване и разпространение на невярна информация за дадена личност с цел да се навреди на него или неговата репутация;
- Изолирайки някого в онлайн пространството и приканвайки други да го атакуват или да му се подиграват;
- Представянето за друго лица онлайн като по този начин се казват неща, на които никой не вярва, или които не са истина;
- Споделяне на снимки на човек от конфузна ситуация без разрешение;
- Споделяне на имейли без разрешението на автора;

- Упражняване на натиск над други да изключат някой от дадена „общност“ (онлайн и офлайн);
- Многократното изпращане на неприятни, злонамерени и обидни съобщения на някой.

В рамките на 2 минути учениците дават предложения, които учителят в рамките на 3 минути обобщава и избира тези, които се доближават до смисъла на понятието и отделните форми на кибертормоза. Прави се общо определение на кибертормоза. Обобщение: **Кибертормозът е електронна комуникация, насаждаща съзнателно враждебно или оскърбително поведение към друга личност**, и цели да навреди на даден индивид или да увреди собствеността му, да създаде уронваща достойнството среда за общуване.

Въпрос: Кои са формите на онлайн тормоза?

- **Вербален:** груб и циничен език; подигравки; обиди; заплахи
- **Визуален:** изображения или видеоматериали с унижително съдържание
- **Нарушаване на лично пространство:** кражба на лични профили, обидни постове на чужд профил, кражба и/или разпространяване на лични данни, създаване на фалшиви профили; пускане на фалшиви обяви и др.

Задача: Коментирайте приликите и разликите между реален и онлайн тормоз! Дайте примери!

Реален тормоз:

1. Повтарящо се злонамерено действие
2. Неравновесие на силите – реално
3. Малко свидетели
4. В ограничено време
5. Лично

Онлайн тормоз:

1. Повтарящо се или еднократно злонамерено действие
2. Неравновесие на силите – виртуално
3. Много свидетели
4. 24 часа в денонощие, за неограничен период от време
5. Лично или анонимно
6. Жертвата може да си отмъсти

Въпрос: Кои са причините за онлайн тормоза?/напишете по 3 причини на листче и залепете на дъската/

- Майтап
- Самоизтъкване
- Обида
- Завист
- Ревност
- Гняв
- Неволно (вирус)...

На базата на своя опит учениците предполагат за това, кои са причините. Учителят коментира отговорите, особено повтарящите се и поставя въпроса за възможните рискове, поради които можеш да станеш жертва на онлайн тормоза и отговорността на всички към възникнал случай на такъв тормоз.

Асоциативен облак: „Кои са причините да станеш жертва на кибертормоз?“

/непознаване на правилата за безопасен интернет; безотговорно поведение, което провокира онлайн атака и тормоз.../

Учителят коментира предложенията и обобщава, че рисковете са насочени към липсата на достатъчна информация и безотговорно поведение към себе си и другите в интернет, но и че често децата, жертви на онлайн тормоз, не споделят или свидетелите на такъв тормоз не се застъпват и не показват гражданско поведение и отговорност.

Учениците се разделят на 4 групи, за да решат казус, във който могат да идентифицират рисковото поведение на ученичка – жертва на онлайн тормоз, и възможните решения за отговорно поведение на различните социални групи.

Работа по групи с ролева самоидентификация:

Задача: Прочетете внимателно текста и отговорете на въпросите след него, като внимавате от каква гледна точка разглеждате случая (на жертвата, на приятелите и останалите ученици, на учителите, на родителите). Всяка група разрешава случая от различна гледна точка. Подгответе се да представите своите идеи пред останалите групи. Разполагате с 20 минути за работа и с по 2 минути за представяне на решението си.

Казус:

“В IX клас Ива започва да учи усилено и изкарва отлични оценки по математика. Освен това е много активна в училищния живот и скоро получава уважението на учителите. Останалите момичета моментално започват да ѝ завиждат и съответно да я тормозят. Шест момичета от класа създават Фейсбук група, за да обиждат Ива публично. Обидите се изразяват най-вече в думи или фрази, с които се присмиват на поведението и вида на жертвата, както и в заплахи да не казва на никого за уебстраницата, защото ще пострада. Съдържанието на тази страница е толкова агресивно и вулгарно, че на по-късен етап администраторите я премахват. Но през цялото това време Ива си мълчи и не казва на никого. Тревожна и депресирана е, разсеяна е и успехът ѝ в училище започва да спада. За сметка на това шестте момичета показват шокираща липса на чувствителност, като се забавляват на чужд гръб, без да си задават каквито и да било въпроси или да се замислят за действията си. Приятелите на Ива и останалите от класа знаят за групата във Фейсбук, но и те мълчат и не предприемат мерки.”

Въпроси:

1 група - На мястото на жертвата

1. Какво бихте направили за да разрешите случая, ако сте на мястото на жертвата? Посочете най-малко два варианта за разрешаване на проблема в ситуацията (до 10 изречения)

2. Защо бихте постъпили по този начин? Посочете до 3 аргумента за всеки един от вариантите (до 10 изречения)

3. Какви са според вас последиците от преките действия, които бихте предприели? (до 10 изречения)

2 група - На мястото на приятелите на Ива и останалите ученици

1. Какво бихте направили за да разрешите случая, ако сте на мястото на приятелите на Ива или на останалите ученици? Посочете най-малко два варианта за разрешаване на проблема в ситуацията (до 10 изречения)

2. Защо бихте постъпили по този начин? Посочете до 3 аргумента за всеки един от вариантите (до 10 изречения)

3. Какви са според вас последиците от преките действия, които бихте предприели? (до 10 изречения)

3 група - На мястото на учителите

1. Какво бихте направили за да разрешите случая, ако сте на мястото на учителите на Ива? Каква е ролята на учителя в подобна ситуация? Посочете най-малко два варианта за разрешаване на проблема в ситуацията (до 10 изречения)
2. Защо бихте постъпили по този начин? Посочете до 3 аргумента за всеки един от вариантите (до 10 изречения)
3. Как учителя да се справи със шестте момичета – насилници? Какви мерки да предприеме спрямо тях? Как да помогне на жертвата? Какви са според вас последиците от преките действия, които бихте предприели? (до 10 изречения)

4 група - На мястото на родителите на Ива

1. Какво бихте направили за да разрешите случая, ако сте на мястото на родителите на Ива? Посочете най-малко два варианта за разрешаване на проблема в ситуацията (до 10 изречения)
2. Защо бихте постъпили по този начин? Посочете до 3 аргумента за всеки един от вариантите (до 10 изречения)
3. Какви са според вас последиците от преките действия, които бихте предприели? (до 10 изречения)

Учениците трябва да опишат някои от рисковете и последствията, идентифицирани по време на урока, както и да покажат отговорностите, които са готови да поемат към себе си и към другите. След обобщение на презентациите на всяка група, учителят насочва към финалната дейност – анкета, с която той получава обратна връзка за това, постигнати ли са целите на урока.

Заклучителна част - Анкета

/Отговорете, като имате право да заградите повече от един отговор! Коментар на анкетите./
Какви последиствия крие кибертормозът?

1. Може да предизвика нежелание за ходене на училище и за общуване с връстници.
2. Страх от използването на интернет.
3. Тревожност, главоболие и болки в стомаха.
4. По-голяма известност, повече приятели.
5. Нищо сериозно.

Ако се случи на мен?

1. Не отговарям на обидите
2. Ако е подходящо, отправям съдържана и учтива молба да сваля съдържанието
3. Блокирам / докладвам
4. Не трия профила, съобщението и т.н.
5. Правя скрийншот на страницата, съобщението... – Alt+PrtScr (електронно доказателство)

Какво би направил, ако станеш свидетел на кибертормоз?

1. Бих се намесил в ситуацията, за да може жертвата да знае, че го подкрепям.
2. Няма да се намесвам, ако жертвата не ми сподели.
3. Ако е нужно, ще алармирам на администратора на сайта
4. Ще окуража тормозения да се обърне към възрастен и сам да сподели.
5. Ако е нужно ще подам сигнал на Горещата интернет-линия за борба с незаконно и вредно съдържание и поведение – www.web112.net